

De opmerkelijke Yo-Yo Ma

Anton C. Zijderveld

#Het is een opmerkelijk verschijnsel: grote virtuozen die al op jonge leeftijd de top van hun kunnen hebben bereikt gaan zich toeleggen op het dirigeren en bereiken ook daarin weer de top. Kennelijk biedt het instrument dat ze volledig beheersen, te weinig uitdaging en zijn ze ook wel wat uitgekeken op het repertoire dat voor hun instrument werd gecomponeerd. In ons land is de violist Jaap van Zweden daar een goed voorbeeld van, maar het geldt ook voor pianisten als Vladimir Ashkenazy en Daniel Barenboim die nog wel in recitals optreden maar voor wie kennelijk een groot symfonieorkest een soort van super-instrument is met een ongekend groot en nog steeds uitdijend repertoire.

#De Chinees-Amerikaanse cellist Yo-Yo Ma verbreedt zijn al heel vroeg ontloken muzikale genialiteit op een andere, opmerkelijke manier. Hij werd in 1955 uit Chinese ouders (beide muzikanten) in Parijs geboren en kreeg van hen als kleuter zijn eerste muzieklessen. Als jongetje van vijf trad hij al voor publiek op. Toen hij acht jaar was verhuisde het gezin naar New York waar hij aan de befaamde Julliard School of Music ging studeren. Ook behaalde hij een BA-graad aan Harvard University. Overigens leerde hij ook de piano, de viool en de altviool te bespelen. Hij treedt met alle grote orkesten van de wereld als solist op, maar speelt ook veel kamermuziek en geeft regelmatig ‘master classes’. Hij heeft meer dan vijftig cd’s opgenomen, waarvoor hij een dozijn Grammy Awards in de wacht sleepte.

#Hij beheerst uiteraard het hele ‘klassieke’ cellorepertoire van barok tot en met modern. De solosuites van Bach – het non-plus-ultra van de cellomuziek – nam hij tweemaal op cd’s op, terwijl ook uitvoeringen ervan op onconventionele locaties, zoals in een drukke straat, gefilmd werden. Maar inmiddels kent hij het ‘klassieke’ cellorepertoire wel en is zich op een originele manier als uitvoerend musicus gaan verbreden. In concerten en op cd’s speelt hij inmiddels jazz, blues, country, tango, enz. samen met muzikanten uit deze verschillende muziekstijlen. De traditionele scheiding tussen ‘klassieke’ en ‘populaire’ muziek heft hij op. Bij het behoudende deel van het concert publiek worden daarover natuurlijk de wenkbrauwen gefronst.

#Yo-Yo MA overschrijdt niet alleen de grenzen van de Westerse muziekstijlen, ook die van de continenten breekt hij open. Beroemd is inmiddels het ‘Silk Road Project’, waarvan hij de oprichter en ‘artistic director’ is. Hij richtte er het ‘Silk Road Ensemble’ voor op dat op authentieke instrumenten bestaande en nieuw gecomponeerde muziek van landen langs de Zijderoute uitvoert. Opvallend is dat hij anders dan Bartok en Kodaly destijds met Oost-Europese volksmelodieën deden, de niet-Westerse stijlen en instrumenten niet in de Westerse opneemt (daaraan assimileert), maar volledig intact laat en met Westerse stijlen en instrumenten confronteert. Componisten uit landen langs de Zijderoute vraagt hij om stukken voor zijn ensemble te maken. In 2001 bracht kwam een cd uit met de veelzeggende titel: ‘Silk Road Journeys: When Strangers Meet.’

#Hij speelt regelmatig in de 'sound tracks' van films, zoals in die van 'Memoirs of a Geisha'. Hiervoor en voor andere filmmuziek kreeg hij in Hollywood regelmatig prijzen. Harvard verleende hem in 1991 een eredoctoraat voor muziek en al in 1978 kreeg hij de prestigieuze Avery Fisher Prize. Voor het 'Silk Road Project' benoemde Kofi Anan hem tot 'United Nations Peace Ambassador'. Een opmerkelijke carrière van een man met vele talenten!